

Šifra kandidata:

Državni izpitni center

M 1 6 1 6 4 1 1 1

SPOMLADANSKI IZPITNI ROK

TEORIJA IN ZGODOVINA DRAME IN GLEDALIŠČE

Izpitna pola

Četrtek, 2. junij 2016 / 90 minut

Dovoljeno gradivo in pripomočki:

Kandidat prinese nalivno pero ali kemični svinčnik.

Kandidat dobi dva konceptna lista in dva ocenjevalna obrazca.

Priloga z odlomkoma iz dramskih besedil (A in B) je na perforiranih listih, ki ju kandidat pazljivo iztrga.

SPLOŠNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila.

Ne odpirajte izpitne pole in ne začenjajte reševati nalog, dokler vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite kodo oziroma vpišite svojo šifro (v okvirček desno zgoraj na tej strani in na ocenjevalna obrazca). Svojo šifro vpišite tudi na konceptna lista.

Izpitna pola vsebuje 15 nalog. Število točk, ki jih lahko dosežete, je 55. Za posamezno nalogo je število točk navedeno v izpitni poli.

Rešitve, ki jih pišite z nalivnim peresom ali s kemičnim svinčnikom, vpisujte **v izpitno polo** v za to predvideni prostor. Pišite čitljivo. Če se zmotite, napisano prečrtajte in rešitev zapišite na novo. Nečitljivi zapisi in nejasni popravki bodo ocenjeni z 0 točkami. Osnutki rešitev, ki jih lahko napišete na konceptna lista, se pri ocenjevanju ne upoštevajo.

Zaupajte vase in v svoje zmožnosti. Želimo vam veliko uspeha.

Ta pola ima 12 strani, od tega 1 prazno.

Odlomek iz dramskega besedila (A)

Spet smeh in klici moških, ki se razhajajo. Stanley odsune steklena vrata in stopi v kuhinjo. Srednje visok, okrog metra in tričetrt, in močne, tršate postave. Vsak njegov gib in vse njegovo ravnanje priča o njegovi živalski radoživosti. Od najzgodnejše zrelosti se njegovo življenje vrti okrog žensk, okrog užitkov, ki jih daje in jemlje, ne z uživaštvom slabiča, odvisno, temveč z močjo in ponosom bogato operjenega petelina sredi kokoši. Iz tega popolnega in izpolnjenega središča se razraščajo vsi njegovi pomožni življenjski kanali – prisrčnost do drugih moških, smisel za robat humor, ljubezen do dobre pijače in hrane in iger, njegov avto, njegov radio, vse, kar je njegovo in nosi njegovo znamenje živopisanega plemenjaka. Ženske premeri z enim pogledom, jih spolno oceni, surove podobe mu preblisnejo možgane in določijo, kako se jim bo nasmehnil.

BLANCHE se nehote umakne pred njegovim pogledom: Ti si najbrž Stanley. Jaz sem Blanche.

STANLEY: Stellina sestra?

BLANCHE: Ja.

STANLEY: Živjo. Kje je ta mala?

BLANCHE: V kopalnici.

STANLEY: A. Nisem vedel, da prideš –

BLANCHE: Sem – e –

STANLEY: Od kod si, Blanche?

BLANCHE: Oh – v Laurelu živim.

Stanley je šel do zidne omare in vzel ven steklenico z viskijem.

STANLEY: V Laurelu, a? Saj, ja. Ja, Laurel, drži. Ni v mojem rajonu. – Pijača pa hitro puhti v tej vročini.

Podrži steklenico proti svetlobi, da bi videl, koliko manjka v njej.

STANLEY: Bi požirček?

BLANCHE: Ne, jaz – redko primem za kozarec.

STANLEY: Eni ga redko primejo, se jih pa rado prime.

BLANCHE *slabotno*: Ha-ha!

STANLEY: Vse se mi lima. Saj nimaš nič proti, če se razkomotim? *Si začne slačiti srajco.*

BLANCHE: Prosim, prosim, kar.

STANLEY: Jaz pravim: čez komot ga ni.

BLANCHE: Tudi jaz. Bogve kakšna zgledam. Nisem se še niti umila ali vsaj napudrala – ti pa že tu.

STANLEY: Če se usedeš v prepotenih cunjah, še posebej, kadar si tako zgonjen kot po kegljanju, fašeš prehlad mimogrede. Ti si učiteljica, če prav vem?

BLANCHE: Ja.

STANLEY: Kaj učiš, Blanche?

BLANCHE: Angleščino.

STANLEY: Angleščina mi nikoli ni šla. Kako dolgo ostaneš, Blanche?

BLANCHE: Še – še ne vem.

STANLEY: Se boš tu naselila?

BLANCHE: Mislila sem, da bi, če vama ne bom v napoto.

STANLEY: Prav.

BLANCHE: Potovanje me zdela.

STANLEY: Eh, ne bo sile.

Za oknom zaprešči maček. Blanche plane kvišku.

BLANCHE: Kaj je to?

STANLEY: Mačke ... Ej, Stella!

STELLA *slabotno, iz kopalnice*: Ja, Stanley.

STANLEY: Pa mi ja nisi not padla? *Se zareži Blanche*. *Ona se brez pravega uspeha skuša nasmehnuti nazaj. Sledi tišina*. Ne vem, če ti ne bom mogoče premalo fin. Stella mi je dosti govorila o tebi. Enkrat si bila poročena, ne?

Slabotno in od daleč se oglasi polka.

BLANCHE: Ja, še zelo mlada.

STANLEY: In kaj je bilo?

BLANCHE: Ubogi fant – fant je umrl. *Se sesede v stol*. Se bojim, da – da mi bo slabo!

Glava ji omahne na roke.

Odlomek iz dramskega besedila (B)

BLANCHE: Ko sem že ravno mislila, da me sreča zapušča –

STANLEY: Se ti nariše milijonar iz Miamijsa.

BLANCHE: Ta gospod ni iz Miamijsa. Gospod je iz Dallasa.

STANLEY: Iz Dallasa je gospod?

BLANCHE: Ja, gospod je iz Dallasa, kjer vre zlato iz zemlje!

STANLEY: No, samo da je od kod! *Si začne slačiti srajco.*

BLANCHE: Zagрни zaveso, preden še kaj slečeš.

STANLEY *prijazno*: Zaenkrat si bom slekel to in nič več. *Pretrga papirnato vrečko, v kateri je steklenica piva. Kaj videla odpiráč?*

Ona gre počasi do omare, kjer obstane s sklenjenima rokama.

STANLEY: Sem imel bratranca, ki je brez problema odprl pirovsko flašo z zobmi. *Nasloni zamašek na rob mize in udarja po njem.* To je bilo vse, kar je znal, njegova edina spretnost – človek je bil živi odpiráč. In potem si je enkrat, na neki ohceti, odlomil sprednje zobe! Od takrat ga je bilo tako sram, da je stegnil iz hiše, kadar so prišli obiski ...

Zamašek na steklenici odleti in vreclec pene sikne kvišku. Stanley se zadovoljno smeje in dvigne steklenico nad glavo.

STANLEY: Ha-ha! Dež iz nebes! *Usmeri steklenico proti njej.* Bova zakopala bojno sekuro in raje prijela za čašo ljubezni? A?

BLANCHE: Ne, hvala.

STANLEY: Veš kaj, to noč imava oba razlog, da praznujeva. Ti dobiš milijonarja, jaz pa otroka.

Gre k stenski omari v spalnici in počepne, da vzame nekaj iz spodnjega predala.

BLANCHE *se ritenski odmakne*: Zakaj si prišel noter?

STANLEY: Tu imam nekaj, kar zmeraj potegnem na dan za takele posebne priložnosti. Svilena pižama, ki sem jo nosil na poročno noč.

BLANCHE: A.

STANLEY: Ko bo zazvonil telefon in porečejo: 'Sina imate!', bom strgal tole s sebe in mahal kot z zastavo! *Potrese z lesketavo pižamo.* Mislim, da sva oba lahko važna. *S pižamo prek roke odide v kuhinjo.*

BLANCHE: Če pomislim, kako bo božansko, da bom spet imela nekaj takega kot zasebnost – bi se zjokala od sreče!

STANLEY: Milijonar iz Dallasa se ti ne bo nikoli vtaknil v zasebnost?

BLANCHE: Nič takega, kot si ti predstavljaš, ne bo med nama. Ta moški je kavalir in me spoštuje. *Vročično improvizira.* Gospod si želi moje družbe. Ljudje z velikim bogastvom so včasih osamljeni! Kultivirana ženska, inteligentna in vzgojena, lahko obogati življenje moškemu – neizmerno! Jaz to lahko ponudim, te stvari se ne izgubijo. Lepota je minljiva. Bežen dar. Medtem ko lepota razuma in bogastvo duha in nežnost srca – in jaz vse to imam – ne izginejo, ampak rastejo! Se z leti večajo! Da imajo mene za obubožano žensko, smešno! Ko imam zaklenjene v srcu vse te zaklade. *Pridušeno zaihti.* Jaz se imam za zelo, zelo bogato žensko! Le neumna sem bila – in metala svoje bisere svinjam!

STANLEY: Svinjam, a?

BLANCHE: Ja, svinjam! Svinjam! In s tem ne mislim le tebe, ampak tudi tvojega prijatelja gospoda Mitchella. Nocoj me je obiskal. Drznil si je priti v delovni obleki! In mi ponovil v obraz klevete, zlonamerne zgodbice, ki jih je slišal od tebe! Nagnala sem ga ...

STANLEY: Si ga, m?

BLANCHE: Pa je pozneje prišel nazaj! Vrnil se je s škatlo vrtnic, da me prosi za odpuščanje! Rotil me je, naj mu odpustim. Ampak nekaterih stvari se ne odpušča. Zvestna krutost ni odpustljiva. Po moje je to edina neodpustljiva stvar in edina stvar, ki je nikoli, ampak res nikoli nisem zagrešila. In sem mu to tudi povedala, rekla sem mu: »Hvala lepa«, res pa je bilo neumno od mene, ker sem sploh pomislila, da bi se lahko prilagodila drug drugemu. Preveč različno živiva. Najine navade, najino poreklo – to ne gre skupaj. Bodiva realna, kar se teh stvari tiče. Torej zbogom, prijatelj moj! In brez vsake zamere, upam ...

STANLEY: Je bilo to pred telegramom naftnega milijonarja iz Teksasa ali potem?

BLANCHE: Kakšnim telegramom? Ne! Ne, potem! Dejansko je prišel telegram takoj ko –

STANLEY: Dejansko nobenega telegrama sploh bilo ni!

BLANCHE: Eh, eh!

STANLEY: Ga ni, milijonarja! In Mitch ni prišel nazaj z vrtnicami, ker vem, kje je –

BLANCHE: A!

STANLEY: Usrane fige ni razen tvoje domišljije!

1. Dopolnite spodnje besedilo:

Odlomka A in B sta iz dramskega besedila _____, ki ga je napisal _____. Navedite imena še treh velikih ameriških dramatikov iz 20. stoletja: _____

(5 točk)

2. Naštete, kaj zajemajo uvodne didaskalije k izbranemu dramskemu besedilu, iz katerega sta odlomka A in B, ter razložite naslov besedila.

(6 točk)

3. Navedite zgradbo dramskega besedila in umestite odlomek A v dramsko besedilo.

(3 točke)

4. Obkrožite pravilni odgovor in utemeljite izbiro.
Prizori v dramskem besedilu so še posebej naslovljeni.

DA NE

Utemeljitev: _____

(3 točke)

5. Povzemite glavni dogajalni tok od odlomka A do B.

(6 točk)

6. Navedite način označevanja dramske osebe v didaskalijah v odlomku A.

(1 točka)

7. S pomočjo odrskega dogajanja in replik antagonista najprej v odlomku A, nato v odlomku B primerjajte avtorjeve oznake iz didaskalij, kot so:

Ponos bogato operjenega petelina sredi kokoši.

(2)

Kako je v odlomkih "ljubezen do dobre pijače" povezana "s smislom za robati humor"?

(3)

Kako bi v povezavi z vzpostavljanjem dramske napetosti v besedilu označili Stanleyjevo repliko "o živem odpiraču" v odlomku B?

(1)
(6 točk)

8. Izberite odgovor in ga utemeljite.

Dramska oseba oz. antagonist "ponos bogato operjenega petelina sredi kokoši", "ljubezen do dobre pijače" in svoj "smisel za robat humor" od odlomka A do odlomka B

- A spremeni.
- B razvija.
- C izgubi.
- Č stopnjuje.

Utemeljitev: _____

(3 točke)

9. Pojasnite dramaturško funkcijo, ki jo ima dramska situacija odlomka B.

Dogodek, ki jo sproži: _____

(1)

Ali dramska situacija nakazuje, pogloblja ali razrešuje dramsko dogajanje? Utemeljite svojo

izbiro. _____

(1)

Utemeljitev: _____

(2)

Kateri dogodek ji sledi? _____

(1)
(5 točk)

10. Označite protagonistko z najmanj tremi samooznačitvami, ki jih da v daljši repliki odlomka B (od BLANCHE: Nič takega, kot si ti predstavljaš, ne bo med nama.), in jih utemeljite bodisi kot resnične ali lažne glede na njena dejanja skozi celotno besedilo, iz katerega sta odlomka A in B.

(6 točk)

11. Avtor dramskega besedila se je posebej oprl na Freudovo psihoanalizo. Navedite Freudovo tezo, ki jo je avtor transponiral skozi Blanchina dejanja v celotnem dramskem besedilu, in utemeljite kako.

(3 točke)

12. Utemeljite, kako je protagonistkin družbeni položaj povezan s položajem Ranjevske iz Češnjevega vrta A. P. Čehova.

(3 točke)

13. Razmerju med protagonistoma iz priloženih odlomkov dramskega besedila, pri katerem se odbijata in privlačita neotesanost in moška neposrednost na eni strani ter aristokratska aroganca in nevrotična seksualnost na drugi strani, lahko najdemo primerjavo s protagonistoma iz zakladnice evropske dramatike. Obkrožite pravilni par.

Gospodična Julija in Jean

Hamlet in Ofelija

Faust in Marjetica

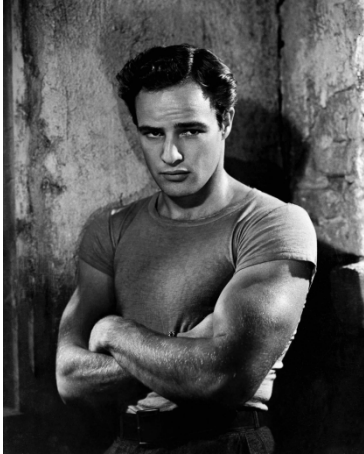
Mati Korajža in Kuhar

Grbavec in Gobavec

(2 točki)

14. Navedite imeni in priimka ameriških igralcev, ki v filmu Elia Kazana upodabljata Stanleyja in Mitcha.

Slika 1

Slika 2

(Vir: <https://www.flickr.com/photos/greenman2008/9628515943>;
https://www.google.si/search?q=&ie=utf-8&oe=utf-8&gws_rd=cr&ei=VvkXVubklouuogTtl4OQA. Pridobljeno: 19. 11. 2015.)

(2 točki)

15. Navedite, kateri igralec si je za vlogo prislužil oskarja (najvišje priznanje ameriške filmske akademije) na podelitvi leta 1952.

(1 točka)

Prazna stran